

Boerderij-café Van Helvoirt op den Heuvel in 1974 gesloopt

door Jan van Helvoirt

Een archiefstuk van december 1704 vertelt ons ten overvloede dat het kerkdorp Diessen uit drie kernen *oft heertgangen* bestond: Diessen, Baarschot en Haghorst. Een meer exacte situering was wel vaak nodig als het ging om grond- of boerderijverkoop. In Baarschot wist men in de late middeleeuwen heus wel dat de watermolen op leengoed *die Ghisel* stond. Dat de brouwerij van Laureys Cools aan de *Koppestraat* op de Lage Haghorst lag wist iedereen in de 18^e eeuw.

Ook in de kern Diessen kende men nog een aantal afzonderlijke buurtschappen. In 1416 was Bartholomeus van den Nieuwenhuysen gegoed *aen dat Laer*. Zijn naamgenoot Jan kocht in 1497 even ten noorden daarvan een leengoed *aent Lurincx Eynt*. Rond 1500 werd Michiel van den Nieuwenhuysen *aende Ryt* geboren. Iets naar het noorden zag Adriaen Damen in 1549 *aende Brugge* het levenslicht. Wouter Sleddens woonde in 1611 vlak daarbij *inde Brughstraat*. Gerrit van Overbeek was in 1690 smid *aende Westerick*. In die buurt stierf Henrick Henrick Cantfoerts omstreeks 1552 *indie Waterstraete*. In de 17^e eeuw boerde Adriaen Hoppenbrouwers aan het Diessense *Sprencckels Eynde*. De Diessense school met schoolmeesterswoning treffen we in 1828 nog aan op de zuidwest hoek van de *Kerkstraat*.

Den Heuvel bij de kerk

Het oude middeleeuwse centrum van Diessen vinden we terug dichtbij de huidige kerk. Wilbort Jan Sbrouwers woonde in 1490 *byden Heuvel*. Op 28 januari 1526 kwam de beroemde Mechelse kanongierter Hans Poppenruyter de piepjonge bruid Heylwich van den Nieuwenhuijsen daar in Diessen *byde kercke* ten huwelijk vragen. Gerrit Anthonis van Dijk, *den smith van Diessen*, oefende zijn beroep uit bij de kerk *aende Heuvel*. Huybrecht Vervlaest werd in 1561 vermeld *aenden Hoevel*. Peter van den Nieuwenhuysen kocht in 1575 het huis *den Clinckhamer*. Dit pand, waar Cornelis Wilborts alias Pluym in 1611 timmerman was, was gelegen *aenden Hoevel byden kerkhoff*.

Heuvel en Hovel (Hoevel) zijn synoniemen: een ‘plaatse’ met enkele boerderijen er omheen. We moeten daarentegen niet aan ‘een hoogte’ denken! Het terrein tussen deze plaatse en de latere kerk werd volgebouwd en kreeg een meer ambachtelijke uitstraling. De marktplaats van Hilvarenbeek, de huidige Vrijthof, werd soms ook met die naam benoemd. In 1690 werd een groep ruiters op het Esbeekse Tulder opgepakt en naar Beek afgevoerd: *aende plaetse ofte Heuvel!*

Aan de westkant van *den Heuvel* stroomde de *Heuvelse Loop*, die ten noorden van *de Rijt* in de Reusel uitmondde. Even daarvoor grensde *het Laar* met haar zuidkant pal aan deze gegraven waterloop. De uitbreiding naar en inrichting van het Laar in Diessen moeten we ook zien in de uitbreiding aan de zijriviertjes naar de lager gelegen beekdalen en in het goed functioneren en exploiteren van de *gemeeynt*: gemeenschappelijke gronden voor agrarische activiteiten.

Begin 17^e eeuw woonden Jan Hans Hessels en Cathelijn Niclaes Laureyssen in Diessen *aent kercken pleyntgen die genoempt wordt den Heuvel*. Aan de westkant van dat historisch Diessens ‘dorpspleintje’ werd mijn vader, Antonius Johannes Petrus van Helvoirt, op 29 juli 1911 geboren. Tegelijk met de twee karakteristieke linden verdween met de afbraak van de boerderij-herberg in de jaren ‘70 een stukje Diessense historie. Het begin van de teloorgang dateert echter al van enige jaren daarvoor.

Tumult op den Heuvel

Catharina Moonen werd op 21 november 1755 in Diessen gedoopt. Zij was een dochter van Geert Jan Moonen, een grote boer op de Lage Haghorst in de huidige Beneficiestraat. Op bijna 30-jarige leeftijd trouwde zij op 4 april 1784 met de Baarschotse landbouwer Willibrord de Brouwer. Zij gingen wonen op den Heuvel, waar later kapper Harrie Moors gevestigd was. In 1786 was er diepe droefenis in huize De Brouwer. Hun jonge kind verdrong in *een voeder kuyl nevens het huys*.

Enige jaren later stond deze waterkuil wederom in de belangstelling. Op de late middag van 4 augustus 1806 werd Catharina behoorlijk op de huid gezeten door haar buurman Anthony van Spreeuwel. Hij woonde pal tegenover haar in het huis waar nu antiekzaak 'Het Binnenhuis' is ingericht. Hij was timmermans- en eegdemakersbaas. Dreinend had hij allerlei stukken hout in haar waterkuil gesmeten. Bovendien had hij haar met een flinke lat eens goed afgeslagen. Tot overmaat van ramp had Anthony zijn buurvrouw *met haar haar gevat en daer mede over de grond gesleept*. Twee getuigen verklaarden voor de Diessense schepenen dat tijdens het slaan *haar muts van haar hoofd viel!* Timmerman Christiaan Vingerhoets en metselaarsbaas Theodorus Meijssens (hij was ook klompenmaker) waren vlak in de buurt bij het woonhuis van Cornelis Tijssen, koopman in beesten, aan het werk.

Reeds in 1607 brouwde Cornelis Otten in de Kerkstraat in het *Outhuys opden Heuvel naby de kerck van Diessen*. Zoon Nicolaes vermaakte in zijn testament in 1645: *een huis en erf genoemd den Heuvel aende kerk*. Kleinzoon Peter brouwde er ook: *Out huys met stallinge, schuur, brouwerije, ketels en cuypen*. Oost en west lag de vroente. Daarmee werd gemeenschappelijke grond bedoeld. In dit geval de huidige Kerkstraat en de Heuvelstraat (nu 'Het Binnenhuis'). Oudere Diessenaren herinneren zich ongetwijfeld de grote toegangspoort, die kenmerkend was voor een grote bierbrouwerij.

Genoemde Peter, in 1670 gehuwd met brouwersdochter Jenneken Beersmans van de *Teehoven* uit Baarschot, gaf een bedrag van f 30,- op toen de Fransen in 1702 Diessen geplunderd hadden. Hij verklaarde *soo in linwaet, kleren, huijsraet als een brandewijne ketel aen schade te hebben*. Catharina Moonen stierf overigens als eenzame weduwe kinderloos op 21 juni 1832 in het reeds lang in tweeën gesplitste pand. Het monument werd gesloopt in 1967: door Otten gebouwd in 1615 en door Otjens afgebroken. Een storm in een glas water!

Paardenroof op hoek Kerkstraat/Heuvelstraat

Bijna drie eeuwen eerder was het ook raak geweest op den Heuvel. Op de vroege ochtend van 4 april 1690 werd, zij het met weinig tumult, uit genoemd *Outhuys* een paard gestolen; een zeer ernstig vergrijp in die dagen. Buurman Laureys Cools, twintig jaar later zouden zijn kinderen boederij Van Helvoirt kopen, getuigde als gewezen schepen en oud-borgemeester: *een grauw gepennight ruyn peert synde aftands gebrueckende als labeur peert*. Andere burens, zoals Gerrit Jan van Breda en Aert Jan Michielse, getuigden dat ze het paard dagelijks gebruikt hadden gezien in de brouwerij! Diezelfde vroege ochtend werd bij een andere buur, Jan Adriaan Lemmens uit de Kerkstraat, *een swart ruyn peert met bles voort hoeft* gestolen. Enkele ruiters van cornet Craemers van het regiment van Graaf van der Lip waren de boosdoeners geweest en brachten hun buit naar Den Bosch. In Beek werden eerder ook nog zes gestolen paarden gestald. Toen een groep soldaten uit Arendonk ze kwam terughalen werd de knecht van de Hollandse cornet doodgeschoten achter de Gouden Leeuw (Vrijthof 3). De toenmalige president Peter Bruers moest tegen wil en dank de stormklok luiden en persoonlijk in de achtervolging gaan: *jagende met syn peert wat het lopen konde sodanigh dat het schuym van sweede op het peert syn lijff stonde*. De sympathie van de Diessenaren en Bekenaren lag toen immers meer bij de Spaanse Brabanders aan de overkant van de grens. Daarheen (Poppel) moest onze president overigens ook vluchten in 1698: het doodslaan van zijn collega schepen was niet het enige delict dat hij pleegde tijdens de spanningen tussen katholieken en protestanten.

Genoeg ruimte voor de kermis.

Op 17 april 1820 werd door de gemeenteraad van Diessen besloten dat de jaarlijkse kermis voortaan op de eerste zondag in september gehouden zou worden. Daarvoor was de datum altijd geweest: eerste zondag na 7 november (St. Willibrordusdag). Of zoals Van der Aa het verwoordde in zijn bekende 'Aardrijkskundig woordenboek' van 1841: *De kermis te Diessen valt in den eersten Zondag in September*. En waar kun je de 'kerkmis' beter organiseren dan vlak bij de kerk! Het plein op den Heuvel was aanvankelijk groot genoeg. Toen in 1909 het patronaat werd gebouwd en later het kiosk werd de ruimte uiteraard kleiner, maar de kermis zou daar nog lang gevierd worden.

Bij Janus Vingerhoets (later Bertus Kok en vroeger het *Outhuis*) aan de stal stond de 'paardjesmallemlen'. De schommels werden opgebouwd voor de stal van café Jan Timmermans. Voor de herberg van Cornelis van Helvoirt stond de viskraam. Het orgel stond buiten aan het raam dat altijd werd omhoog geschoven. Als je via de deur achter de lindebomen binnen stapte dan was rechts de herberg met oude schouw. Daar stond ook de tapkast. Links bevond zich de 'gelagkamer' of 'herbergkamer'. Bovendien was er nog de 'gildekamer'. Daar verbleven de vrouwen tijdens de teerdagen van het gilde St. Sebastiaan. Sinds 1900 had het gilde hier zijn 'thuis'. De schutsboom van het gilde stond achter de herberg. Mijn vader, Antoon van Helvoirt, schoot zich twee keer tot koning van St. Sebastiaan.

Met de jaarlijkse kermis was het er altijd stampvol. Vele jongelui uit de omliggende dorpen kwamen er hun vertier zoeken. Boeren uit Moergestel, Beek, Esbeek en De Biest voelden zich daar thuis. Marie hield alles en iedereen in het oog zodat er geen gekke dingen gebeurden. Haar jongere zusjes Janske en Anneke die nog ongehuwd waren hielpen ook in het café en daar was het zeker niet minder druk om!

Er werd volop gedanst, totdat de oorlog uitbrak. Op 3 september 1942 kregen alle kasteleins een brief toegezonden waarin ze konden lezen dat ze o.a. geen 'levende muziek' ten gehore mochten brengen. Vijf dagen later kwam er wederom een brief van burgemeester Voets. Maar nu een vermanende, omdat enkele Diessense kasteleins toch het dansen hadden toegestaan. Terstond werden alle vergunningen voor muziek in Diessen ingetrokken. Op 18 maart het jaar daarna kwam er een algemeen verbod m.b.t. kermis en jaarmarkten. In 1946 mocht men weer kermis houden, maar wel onder de volgende condities:

- alleen muziek van 1 tot en met 4 september 1946;
- dansen toegestaan van 2 tot en met 4 september, niet op zondag en alleen tot 9 uur 's avonds;
- om 11 uur moet de café-houder zelf sluiten.

Buurman Timmermans keek wat op zijn neus. Hij had vergunning aangevraagd om in zijn 'met palen en zeildoek achter zijn café opgerichte danstent' met de kermis te mogen dansen. Er kwam echter oppositie vanuit de overige café-houders en de gemeente gaf geen toestemming. Wel werd in dat jaar als kermisterrein op de Heuvel aangewezen: *de weide die gebruikt wordt door de Rijvereeniging Taxandria*. De volgende kermisexploitanten kregen in dat jaar via inschrijving een staanplaats aangeboden:

-F. Geven	zweefmolen	f 50,-
-H. van Nunen, Oirschot	schiettent	f 80,-
	knickersport	f 50,-
-J. Weijers, Groesbeek	ring- en touwsport	f 40,-
-J. Hoefnagels, Helmond	draaimolen	f 250,-
	luchtschommel	f 250,-
-M. Heesbeen, Den Bosch	speerwerptent	f 40,-
	bumperspel	f 40,-

Vanuit Helvoirt naar Tilburg verhuisd

Tussen 1580 en 1600 vertrok een zekere Adriaen Jan Joosten uit het kerkdorp Helvoirt en vestigde zich in de Tilburgse herdgang *Loven*. Veelkans was hij arbeider en verdiende hij de kost met *wol als linnegaren te spinnen, spoelen, caerden, weven als andersins*. In elk geval stierf hij op 21 juni 1667 aldaar. Zijn zoon Peter Adriaen Jans werd voor het eerst *Van Helvoirt* genoemd. De pastoor schreef in 1645 deze nadere aanduiding op in het doopboek om verwarring te voorkomen. Op 23 januari 1667 trad hij in het huwelijk met Maria Gerit Jan Cruys, een telg uit een Udenhoutse tak. Zij vestigden zich op het *Heyken* alwaar zij later beiden werden begraven. Peter op 17 november 1703 en Maria bijna elf jaar later. In dat gedeelte van Tilburg werd op 22 maart 1677 zoon Petrus Petri geboren. Op 31 december 1702 zou hij de Goirlese Adriaentje Wouters de Bond trouwen. Zij verhuisden naar het Tilburgse *Oerle*. Daar gingen zij boeren. In 1734 kocht hij een perceel heide *'t eynde den gemeenen Dijck van Tilburg*. Nadat zijn vrouw Adriaentje op 22 juni 1752 gestorven was, deelde hij hun nalatenschap onder de zes kinderen op 12 juni 1760.

Zoon Wouther erfde een boerderij bij de kerk *in de Noorthoek* en enkele uitgestoken putten op *Broekhoven aen de Ley*. Jan Peter kreeg een huisje gelegen in *Oerle* met een aantal gronden. Zoon Peter Peter kreeg de helft van het 'groot huis' in *Oerle*. Zwager Govert Robben, echtgenoot van Agnes Peter van Helvoirt, kreeg een aantal percelen bouwlanden, weiden en bossen. Adriaen Couwenberg, gehuwd met Maria Peter van Helvoirt, kreeg o.a. de andere helft van het 'groot huis'. De jongste dochter, Maria Anna gehuwd met Michiel van Esch, kreeg contant geld en landerijen *op Corvel aen het Haring Ent*. Vader Peter tenslotte zou jaarlijks zelf f 60,- beuren voor zijn onderhoud. Lang zou hij er niet van kunnen genieten, want hij stierf op 30 oktober in het jaar daarop.

Wouther van Helvoirt vertrok in 1823 naar Diessen

Oudste zoon Walteris werd op 26 januari 1708 geboren en huwde Cornelia Adriaen van Oerle op 30 november 1732. Op de *Noorthoek* en op *den Heuvel* woonden en boerden zij hun hele verdere leven. Cornelia tot 1775 en Walteris tot 1778. Op die laatste Tilburgse plaats werd op 13 mei 1735 zoon Cornelis Wouther geboren. Hij zou op 4 mei 1766 met de Tilburgse Maria Adriaen van Iersel trouwen.

Een van hun kinderen was Wouther van Helvoirt, die het levenslicht zag op 4 juli 1785. Toen hij op 3 december 1810 getrouwd was met Maria Couwenberg gingen ze inwonen bij de moeder van de bruid. Dat was de wed. N. P. Couwenberg, boerin in de *Rijt*. Wouter gaf als beroep 'spinner' op. Nadat ze verhuisd waren naar de *Berkdijk* vertrok het gezin met vijf jonge zonen vanaf nr. 302 naar *den Heuvel* in Diessen: het was 5 maart 1823.

Zij gingen boeren in een huurboerderij van Pieter Wijten op den Heuvel, sectie C nrs. 237, 238 en 239: huis, schuur, erf, bakhuis, tuin en weiland. Bovendien hoorde er nog een groot aantal bouw- en weilanden bij de boerderij, die toen gelegen was in wijk A nr. 42. Op de Kadastrale legger werd in 1828 in de kantlijn bijgeschreven: kinderen Van Helvoirt. Dat waren volgens de bewoningslijst van 1823:

Cornelis van Helvoirt (12)

Peter van Helvoirt (12)

Norbertus van Helvoirt (9)

Andreas van Helvoirt (7)

Johannes van Helvoirt (4)

Wouther zelf was toen 38 jaar en zijn vrouw Maria Couwenberg 40. In Diessen werden nog twee kinderen geboren. Dat waren Sebastiaan, geboren op 20 januari 1824, en jongste dochter Henrica. Maria van Ham, geboortig van Beek op 24 januari 1818, werkte in het gezin als meid. Later zou haar zuster Cornelia met zoon Jan trouwen en op de hoeve blijven wonen. Andere werksters waren Adriana Nouwens uit Middelbeers en de Hulselse Clasina Maas. De Nederlands Hervormde Mathias van Diemen deed er het boeren werk.

In 1832 ontving mevr. Van Helvoirt, Maria Couwenberg, voor een jaar kamerhuur voor de kamer die door pastoor Boeren gehuurd werd. Dit als tijdelijk onderkomen van hulponderwijzer Hendrik Waijers die er van 1831-1833 verbleef. De pastoor betaalde daarvoor f 26,60. De reden was de verkoop van het Hooghuis door de kerkfabriek. Deze voormalige pastoorswoning was verkocht aan koper- en zinksmid Barben uit Hilvarenbeek en moest ontruimd worden. Toen ging de pastoor in de woning in de Kerkstraat van de protestante schoolmeester Adriaan de Bosson wonen.

Zoon Cornelis van Helvoirt, tweelingbroer van Peter en in Tilburg in 1813 geboren, trouwde in Diessen met Catharina Woestenbergh en ging daar wonen op huisnr. 78. Hun kinderen waren: Cornelis, Elisabeth, Hendrika, Theodora, Wouter en Johannes. Moeder Catharina had als meid gewerkt en gewoond in het huishouden van vader Wouter. Een andere meid was overigens Hendrika Maas uit Hulsel, die haar reeds genoemd zuster Clasina had afgewisseld. Ook had de Amsterdamse Henrica de Liefde er als meid gewoond. De gereformeerde weduwnaar Johannes de Gorter, ook uit Amsterdam, had als knecht gewerkt op de boerderij. Zoon Norbertus was later getrouwd met Maria Verhoeven uit Diessen. Hij ging in Baarschot in huisnr. 16 boeren en kreeg vier kinderen: Wouteris, Anna Maria, Hendrikus en Johanna. Johanna de Kort uit Beek was er werkster.

Herberg opnieuw ingericht in 1882

Jan Baptist, die als vierjarige knaap naar Diessen was verhuisd, trouwde op 8 februari 1858 met de Hilvarenbeekse landbouwster Cornelia van Ham. Zij was een dochter van Johannes van Ham en Maria Appels. Reeds na vier jaar, op 43-jarige leeftijd, overleed zij op 5 augustus 1862. Uit dit eerste huwelijk werd Mieke geboren. Zij trad liever niet op de voorgrond en bleef liever achter om op de boerderij te werken. Vier jaar later trad Jan voor de tweede maal in het huwelijk. Nu was Maria Vingerhoets, dochter van Peter Vingerhoets en Johanna Anna Pluym, uit Diessen de bruid. In de Diessense kerk werd op 5 februari 1866 het huwelijk voltrokken.

Oudere broer Peter van Helvoirt bleef ongehuwd, bleef in de boerderij inwonen en maakte op zijn sterfbed op 14 april 1870 zijn testament op ten overstaan van notaris Frencken in Hilvarenbeek. Adriana van Ham, die bij hem inwoonde kreeg f 40,-. De twee kinderen van zijn broer Jan kregen elk f 50,-. De kinderen van reeds overleden broer Norbert hadden f 100,- elk. Zijn tweeling broer Cornelis en Andries en Adriaan kregen ook elk f 100,-. Twee Diessense winkeliers, waarvan de eerste uit de Kerkstraat, waren getuigen: Peter van der Aa en Josephus van den Berg. Drie dagen later op 17 april overleed Peter.

Op 20 augustus 1857 werd de boerderij verhuurd aan Jan en Peter van Helvoirt. De overeenkomst geschiedde voor zes jaren voor de prijs van: f 151,-, aan rogge *tweëntwintig mud, vijf schepel, twee maatjes en vier vingerhoeden*. Het betrof *een bouwman's erf gelegen te Diessen aan den Heuvel bestaande in huizinge, stal en schuur, tuin bouw en weiland*. Over café, herberg of tapperij werd niet gerept. Mocht Peter toch in het huwelijk treden dan werd hij onmiddellijk uit de huur ontslagen. Men moest het huis en verdere 'getimmerten' goed onderhouden en *glas en wanddicht houden*. Jaarlijks moesten de huurders *zeshonderd nederlandsche ponden goed geschut dakstroo verdedden*.

In de turfvelden mochten Jan en Peter voor hun eigen gebruik turf steken. Dat betrof twee percelen op het Esbeekse Dun in de Haardgang. De verhuurders, wethouder Willibrordus Wijten uit Waalwijk met zijn zuster Maria, hielden de beschikking over alle bomen en schaarhout, behalve die op het perceel *achterste Sprengelind*. De twee eigenaren werden overigens gevolmachtigd door de Hilvarenbeekse onderwijzer Carel Hendrikx. Getuigen waren de smid Cornelis van den Berg en landbouwer Jan van Gool.

Jan van Helvoirt kreeg drie kinderen. Uit het tweede huwelijk werden een dochter en een zoon geboren. Ze staan beiden op de oude foto uit begin 1900 genomen in het café: Cornelis (geb. 3 oktober 1867) rechts aan het tafeltje en oudere zus Marie staat er achter. De twee

anderen zijn de gebroeders Sjef en Norbert van Dijk, resp. brouwer en secretaris in Diessen. Jan Baptist van Helvoirt overleed in Diessen op 21 februari 1871. Bijna tien jaar later vroeg zijn weduwe Maria Vingerhoets een vergunning aan om herberg te mogen houden en kocht zij ook de boerderij van Wijten. Op 1 januari 1882 werd zij opgenomen in het 'Register vergunningen sterke drank' ter plaatse wijk A nr. 47. Zij werd op 21 oktober 1896 in Diessen begraven.

Uit de lijst van vergunninghouders van 1931 blijkt dat voor het pand van Cornelis van Helvoirt op 24 april 1897 een vergunning *Voor den verkoop van sterken drank in het klein* werd afgegeven. De herberg werd als volgt beschreven: *huisvertrek, linker voorkamer en achterkamer.*

Patronaat gebouwd uit opbrengst verkoop boerderij/herberg

Op 30 jarige leeftijd stond Cornelis er met zuster Marie alleen voor. Het is best wel mogelijk dat buurman secretaris Norbert van Dijk, hij woonde in het latere gemeentehuis, hem gestimuleerd heeft de herberg door te zetten. Op 11 april 1905 kreeg Cornelis wederom vergunning. De familie Van Dijk wilde immers haar dranken wel kwijt. En op de Heuvel was alleen nog maar de herberg van Mie van den Hout wed. Jan Timmermans, die overigens enkele jaren later in 1900 totaal afbrandde. Verschillende familieleden van Wijten uit Waalwijk, eigenaren van de hoeve, waren trouwens ook brouwer.

Cornelis en de Van Dijks werden goede vrienden. Misschien wel te goed: Marie raakte zwanger van de Diessense secretaris. Marie trouwde even later met Kees van Gameren die koster en knecht van pastoor Notten was. Zoon Jo werd later groentenboer in de Beekse Gelderstraat. Nu kwam Cornelis helemaal alleen te zitten. Op 42 jarige leeftijd trouwde hij alsnog de knapste meid uit Baarschot. Het was Petronella van Korven die in herberg van Woutje Dirks (later Stokkermans) in Baarschot werkzaam was. Zij werd op 26 juli 1880 op de Heikant in Baarschot geboren. Het huwelijk werd voltrokken op 18 mei 1909. Het gezin Van Helvoirt kreeg zes kinderen: twee zonen en vier dochters.

Marie van Helvoirt	x	Willem Klessens (Casteren)
Antoon van Helvoirt	x	Cato van de Laar (Haghorst)
Jan van Helvoirt	x	Cato Lommers (Diessen)
Kee van Helvoirt		ongetrouwd
Janske van Helvoirt	x	Janus Beex (Hoogeloon)
Anneke van Helvoirt	x	Piet van de Ven (Vessem)

In het jaar dat Cornelis trouwde werd ook de boerderij/herberg gekocht van Willibrordus Wijten, die de hoeve van zijn zuster Maria erfde. Jan Klessens, de laatste boer op de hoeve aan den Heuvel, vertelde me onlangs: "Mijn moeder heb ik vaak horen zeggen dat de opbrengst van de verkoop van de boerderij ten goede zou komen aan de Diessense gemeenschap. Met dat geld werd in 1909 het Diessense patronaat gebouwd. Voorwaarde was wel dat er een beeltenis van St. Petrus boven de voordeur in gemetseld zou worden". Bijna 70 jaar heeft deze naamheilige van Peter Wijten dan ook als dank met een toezien oog uitgekeken over de Heuvel richting boerderij/herberg Van Helvoirt. Mag je trouwens zo'n mooi geschenk zomaar aan de slopershamer overleveren?

Nadat Cornelis in 1936 overleden was, werden de goederen op 5 februari 1937 gemeenschappelijk ongedeeld op naam van de kinderen gezet. Toen ook moeder Petronella in 1938 overleed werd de niet geringe nalatenschap door de kinderen gedeeld op 31 oktober 1940 bij de Beekse notaris H. Pollen. Behalve een tiental hypothecaire vorderingen en even zovele obligaties werden de volgende gronden verdeeld:

-huis met aangslag; 3.47.50 ha.;	-weiland over de Brug; 0.55.50 ha;
-weiland de Kwade Veldjes; 1.73.70 ha;	-bouwland het Elders; 0.23.40 ha;
-weiland en bouwland Vugtse Hei; 3.65.20 ha;	-ontginning den Hertgang; 2.04.30 ha;
-weiland de Waterstraatse Heikant; 0.67.80 ha;	-weiland de Weygeschotten; 1.90.80 ha;

-weiland de Beersche Heide; 0.98.00 ha; -bouwland Eldersacker; 0.53.20 ha;
-de Nieuwe Erven; 0.98.20 ha; -land achter Frans Hendriks; 0.48.20 ha;
-bouwland Baxhof Heuvel; 0.26.30 ha; -land boerderij Sprenkeleind; 0.63.20 ha;
-bouwland achter Vugts Sprenkeleind; 0.51.70 ha; -weiland de Beersche Heide; 0.87.70 ha;
-bouwland de Grote Akker; 1.03.33 ha.

Tot 1 mei 1941 zou het bedrijf (boerderij en café) voor gemeenschappelijke rekening van alle kinderen worden gedreven. Op 29 april 1941 trouwden drie stelletjes tegelijk in de Diessense kerk. Toon bouwde een boerderij in de Molenstraat en Jan trok in de boerderij van Lommers aan het Klein Laar. Marie bleef op den Heuvel wonen.

De vergunning van het café stond sinds 28-10-1936 op naam van zoon Jan. Op 30 maart 1950 werd die overgeschreven op naam van Willem Klessens: *zuidoostelijke hoek van het pand A 92*. Maar eerst moesten er enkele problemen worden opgelost. De inspecteur was van mening dat 'de benedenvoor-localiteit groot 80 m² niet voldoet inzake ruimte, verlichting en luchtverversing'. Het café werd vergroot tot 90 m² en drastisch verbouwd. Willem Klessens moest toen wel een nieuwe hinderwetvergunning voor zijn 'schietinrichting' aanvragen.

Op 9 december 1968 kreeg Willem een schrijven van de gemeente: "Wij wijzen U erop, dat, indien aan U voor 1 januari 1969 geen nieuwe vergunning voor uw cafébedrijf is verleend, met ingang van die datum uw inrichting gesloten moet blijven".

Veel werk op de boerderij voor onderduiker

Tijdens de tweede wereldoorlog kreeg het jonge gezin van Klessens een onderduiker in huis. Herman Wolf uit Nijmegen werd te werk gesteld als 'landarbeider'. De tweeling Jan en Nellie waren reeds geboren en verder woonden Kee, Jans en Anneke nog thuis bij hun oudste zuster Marie. Voor de nachtelijke verblijven moest hij zijn intrek nemen in een klein kamertje boven het winkeltje bij Trien van der Wal, recht tegenover de pastorie gelegen. De druk om ontdekt te worden is er altijd wel geweest. Menigmaal stond hij met zweet in zijn handen op het land te schoffelen als over de Beekseweg de Duitsers passeerden. Een paar keer moest hij zich snel op de schelft verbergen, als er een razzia aan de gang was. Tot slot kon hij eens letterlijk onderduiken in een sloot onder de waterplanten, toen een patrouille vergezeld van een hond te dichtbij kwam. Zijn grootste verdienste was overigens de eerste hulp die hij verleende na de dramatische granaatinslag op 24 september 1944 bij buurman Vingerhoets in het *Outhuys*.

De onderduiker was best tevreden over zijn kosthuis: "Op vaste tijden werd er gezamenlijk gegeten in de keuken. Het eten was van goede en stevige kwaliteit en aan dat eten uit de oorlogstijd bewaar ik nog steeds goede herinneringen. In verband met het eten daar heb ik wel eens moeten denken aan de schilderijen van Van Gogh over de aardappeleters, die zo'n beetje dezelfde sfeer weergaven. Bij de familie Klessens-Van Helvoirt heb ik me altijd goed thuisgevoeld en er zijn tijdens mijn onderduikperiode nooit problemen of misverstanden geweest".

De dagen waren verder over het algemeen zwaar en lang: er moest stevig aangepakt worden op de boerderij. De varkenshokken en de grup van de koestal moest hij uitschieten en de mest optassen op de mesthoop. Rondom de boerderij verrichtte hij allerlei karweitjes: het zwart teren van de grote schuur, hout kappen en opstapelen en stenen bikken. Ook fungeerde hij als opperman bij het opnieuw opmetselen van een nieuw gedeelte van de schuur. Tussendoor was er veel tijd nodig om te schoffelen en te hakken in de velerlei gewassen; er werd nog nauwelijks gespoten. Hij hielp mee met aardappelen poten om ze in de nazomer met de riek uit te doen. Ze werden in manden opgeraapt en in zakken gedaan. In de koude herfst moest hij het loof van de mangelpoeën kappen om ze later met hand en riek uit te doen. Langzaam werd de onderduiker vertrouwd met de werkzaamheden en werd hij een volwaardige arbeidskracht. Kort na de bevrijding ging hij op weg terug naar zijn geboortestad Nijmegen. Later werd hij officier en vestigde zich in Breda. Zijn weduwna stuurde eind 2005 een

tiental foto's genomen tijdens de werkzaamheden van Herman rondom de boerderij op den Heuvel.

Afbraak en uitbreiding in Diessen

Begin jaren '50 van de vorige eeuw werd er in Diessen vanuit het gemeentebestuur al bij de provincie gevraagd om meer lichte industrie en meer woningen. Men diende een compleet voorstel in met zelfs twee geplande wegen van het Laar naar den Heuvel. In 1947 had men toestemming gekregen om 9 woningwet woningen te mogen bouwen. Willem Klessens wilde van zijn boerderij wel grond in ruil afstaan maar niet alleen maar verkopen. Het alternatieve plan om in het Turka de woningen te bouwen ging gelukkig niet door. De gemeente kocht van het bestuur van de H. Geest of de Algemene Armen drie percelen weiland aan de Beerseweg voor f 2900,-. Die werden toen geruild tegen twee stroken landbouwgrond van Klessens. Achter de boerderij aan de Heuvelstraat werden vijf woningen gebouwd (sektie C nr. 260: 0.21.60 ha.). Wel moest het toenmalige voetbalveld kleiner worden gemaakt. In die periode waren de voetballers immers thuis bij café Van Helvoirt. Op de strook naast de Beekseweg (sektie C nr. 1642: 0.26.00 ha.) werden vier woningen gebouwd. In 1957 bouwde de gemeente vier woningen aan de nieuw aangelegde Maternusstraat, die juist achter de café-boerderij door liep.

Daarvoor lag er al een pad. Dit pad werd overigens tijdelijk afgesloten tijdens het grote gildefeest van St. Sebastiaan. Aanleiding was het vermeende 300 jarig bestaan. Achter het café werd, waar later de vijf woningen werden gebouwd, een groot feestterrein ingericht. Er werden acht schutbomen opgericht voor het geweer, de hand- en kruisboog. Er werd vergunning verleend voor 14, 16 en 17 mei 1931. Op de hoekpunten moesten vlaggen geplaatst worden. Aan het begin van het pad vanaf de Beekseweg moest een bord 'Afgesloten pad' geplaatst worden. Er mocht geschoten worden met getrokken, gladloop geweer en buksen.

Familie Cools eigenaar van 1710 tot 1890

De familie Cools was in de 18^e en 19^e eeuw een van de vermogendste families in Diessen. De oudst bekende is Cornelis Laurentius Cools die op 4 juni 1636 met Catharina Waltherus van Hove getrouwd was. Hun kinderen waren: Nicolaas, Laureys, Wouter, Maria en Elisabeth. Laureys kocht in 1677 onroerend goed in Diessen: een huis in de *Kerkstraat geheten Schilders Driesch*, waar hij ging wonen. Bovendien een boerderij op het *Sprenkeleind*, die hij verpachtte. In 1681 kocht hij nog een huis bij de kerk *ronts omme aende gemeyn straet* terwijl hij de boerderij in de huidige Molenstraat weer verkocht. In 1702 gaf hij de volgende schade op toen de Fransen Diessen bezochten: *leer, schoenen ende huysraet*. Behalve leerlooier was hij ook koopbrouwer. Zijn brouwerij stond op de Lage Haghorst.

Laureys was getrouwd met Maria Jans van Breda, geboren op de Diessense Heuvel. Ze kregen acht kinderen: Jan, Cornelis, Hendrik, Cornelia, Catharina, Clasiën, Anneken en Peter. Op 22 november 1710 kochten de kinderen Cools *bij palmslagh* een boerderijtje aan het *Sprenkeleind* en de boerderij op de Heuvel: *aenstede met huysinghe, schuere en schop daarop staende en landerijen soo say als weylant alle onder Diessen en Beeck*. De aanstede bedroeg 18 loopsen: de vroente (huidige wegen) oost en zuid. De toenmalige bewoner en pachter was Peter Aert van Gestel. De verkoping, opbrengst f 2400,- en uitsluitend te betalen met *ducatons en pathacons*, was geschied in de herberg van Niclaes Sweens met een *brandende keerse*. De verkoopster was juffr. Maria Buyx. Zij was de weduwe van de heer Johan Timmermans, die rentmeester (secretaris en notaris) van Arendonk geweest was. De gronden waren:

-*ackerlants den Vroonacker*

-*huis en hof genaamd het Poppellier* (Molenstraat, later Kees van den Hout nieuw gebouwd);

-*het Campke*;

-weiland 't Bleck aende Bleckstraat;

-weiland Weygeschotten;

-heyvelt gelegen tot Dun.

In 1715 volgde er een deling tussen de kinderen Cools. Jan kreeg *het groot huys* (later boerderij Van Helvoirt) en Anneke de schuur met schop en paardenstal grenzend aan de boerderij. Deze laatste moest *lijden de wegh van de vronacker op de cavel van Jan neven den gracht door het heckengat uyt en ook den misse met Jan te gebruyken*. Jan moest de weg tussen het huis en de schop vrij laten voor Anneke. Bovendien moest Jan zijn erf vrijlaten voor *vaeren en stouwen*.

Cornelis Cools was brouwer en tapper

Broer Cornelis Cools zou de boerderij 'het groot huis' spoedig daarna op zijn naam krijgen. Hij huwde Johanna (Jenneke) Jacob Cornelis Beersmans van de oude Baarschotse brouwerij op 29 juni 1716. In diezelfde kerk zou mijn vader exact 195 jaar later gedoopt worden. De huidige Baarschotse brouwerij zou overigens een jaar later pal voor de oude brouwerij *Teechoven* gebouwd worden. Zij kregen zes kinderen: Jacobus, Maria, Willibrordus, Joanna, Laurentius en Franciscus.

Op 21 oktober 1717 vond er de 'Opneming van de vaat' plaats. Men ging in de kelders inspecteren hoeveel voorraad drank er was en of men brouwde dan wel tapte of beide. Zo kwam men ook bij Cornelis Cools terecht op den Heuvel:

-een ton cleyn bier lopende eijgen gebrouwt;

-nogh een halff vat Bredaes bier lopende;

-nogh twee halve vaten wit bier lopende van Catharyn Beersmans.

Cools verklaarde tevens te zullen blijven tappen. Bij de collecte van de bierimpost van 1731 werd Cornelis Cools als tapper voor 15-0-0 gulden aangeslagen. Van een brouwerij in die dagen moet men overigens niet veel voorstellen. Meestal was het een klein gebouwtje, een soort bakhuisje, dat achter op het erf stond. Dit i.v.m. het grote brandgevaar. Een degelijke kelder was wel nodig. En die was er wel een. Volgens Herman Wolf, onderduiker bij Willem Klessens, tijdens enkele oorlogsjaren: "Bij Klessens was onder het café-gedeelte een stevig gewelfde brouwerskelder, die boogsgewijze was geconstrueerd en naar mijn mening veel meer veiligheid bood dan de gegraven schuilkelder. Bovendien was de kelder, vlak boven straatniveau, voorzien van een paar getraliede vensters met uitzicht op de verschillende straten, zodat men eventuele Duitsers kon zien naderen. Omdat ik in de oorlog al een paar keer bombardementen had meegemaakt, vond ik die kelder veel veiliger en zeker bij een directe voltreffer". Jan Klessens wist er onlangs nog aan toe te voegen: "De kelder die uit één gemetselde boog bestond liep dwars onder het hele huis door. Het westelijk gedeelte heb ik zelf later nog mee dicht gegooid".

De knecht van Cools kwam ook nog in het nieuws; maar niet erg positief. Op donderdag 6 februari 1727 had hij zich aangesloten bij een clubje Diessense jongelui. Gezamenlijk waren zij naar het Esbeekse Hoogeind gegaan om daar de boel op stelten te zetten. Bij de boerderij van Jacob Joost Mercken hadden zich drie ongehuwde Diessense jonge vrouwen verschanst. En daar hadden ze het op gemunt. Nadat de vechtjassen zowat alles kort en klein hadden geslagen en de Esbeekse boer flink hadden toegetakeld dropen ze weer af naar Diessen.

Cornelis Cools kocht in 1735 van Cornelis Lambert Moonen een huis, schuur, schop en hof aan de oostkant van het Laar. Gereserveerd waren wel *den timmer en gebouw van het bakhuis en kerkenhuys daerop staende*.

Brandbrief op den Heuvel voor Wilbort Cools

Oudste zoon Jacobus werd geboren op 28 april 1717. Hij bleef ongehuwd en werd bij de erfenis van zijn zuster Maria niet vernoemd. Zij werd op 27 maart 1720 in Diessen ten doop gedragen door oom Jan Cools en tante Catharina Beersmans die met Albertus Couwenberg uit

het Pannenhuis was gehuwd. Zij bleef ongehuwd en testeerde in 1768. Joanna trouwde met Francis van Eijdhoven. Zijn oom en naamgenoot liet overigens niet veel fraais na in de Beekse archieven: veel verslagen van hevige vechtpartijen waarbij o.a. Anthony de Mesmaecker het leven liet.

De twee jongste zonen werden beiden religieus. Laurentius, geboren op 1 februari 1726, werd *Roomsch pastor* in Liempde, waar ook zus Joanna woonde. De jongste zoon Franciscus was pastoor in Woensel. Zoon Gerard (1731-1755) wilde ook priester worden, maar hij overleed als student in het Franse Douai. Misschien waren de twee geestelijken er debet aan dat vader Cools in 1737 een stuk grond beschikbaar stelde aan de oostkant van het Laar om daar een nieuwe schuurkerk op te bouwen (nu voortuin 'Laarhoeve'). Vandaar werd een kerkpad aangelegd naar de omwaterde pastorie die lag tussen de Willekendsdreef en de Reusel. Nadat de kerk weer aan de Diessense katholieken was teruggegeven, kreeg familie Anna Cools het stukje grond terug. Toen Maria in 1768 stierf kreeg Wilbort de boerderij op de Heuvel. Hij werd omschreven als: kapitalist en grootgrondbezitter. Hij werd geboren op 4 mei 1722 en huwde Diessense Hendrina Lommers.

Wilbort had veel functies in de Diessense gemeenschap. Zo verhuurde hij als H. Geest meester in 1770 *de stede aende Brugh* (later boerderij Jansen). Verder was hij schepen en stond vaak borg bij verkopen, zoals in 1771 bij het *huys int Sprinkel End*. In 1774 werd bij hem thuis in de herberg een boerderij van het armbestuur verkocht, gelegen in de Waterstraat *zuid de Broekstraat*. In 1781 kocht hij zelf nog een boerderij in *de Rijt* met o.a. *de Zijthorst*. Voor het gilde van St. Sebastiaan verkocht hij in 1781 op de Haghorst bomen en schaarhout. Op donderdag 18 maart 1790 kreeg de oude Wilbort Cools een onaangename verrassing. Hij vond een brandbrief die onder de voordeur was gestoken. Hij moest de volgende dag om 6 uur 's avonds een som van f 50,- neerleggen ergens naast de weg naar Middelbeers. De integrale tekst luidde als volgt:

Wilborth koels wij versoeken om vijftig gulde gelt te leggen op den deijk die na berijers lopt aan een klaterboem seult gij een ros uijt gesteken sien met een mes en als gij het daar in hebt geleyt dan doet gij den roes dar wer op en dar sult het wel werde gehalt wij denken niet of gij sult het rash doen want als gij het niet en doet dan sullen wij u huys in den brant steken in het kort of in het lank en als wij horen als dat het gelt wert gewokt dan sult het u eijvel niet balen gij moet het leggen morgen avont om 6 uren over de kleine brug op den dijk over het klijn brukke.

Zijn zoon Jacobus ging op zondagmiddag den 21^e, verdekt opgesteld, kijken. De plaats die hierboven gebrekkig beschreven is, was natuurlijk het voormalig bruggetje over de Weterloop. Plotseling kwam de zoon van Jan Jansen van Spaandonk, timmerman uit Oostelbeers, opduiken. Hij haalde het geld op en verdween. Jacobus wist hem te volgen tot een herberg op de Huygevoort onder Westelbeers. Daar werd hij het spoor van de dader en het geld echter bijster. Jacobus werd leerlooier.

Moord in het Diessens Broek in 1793

Drie jaar later was er weer paniek in boerderij Cools. De inmiddels 70 jarige Wilbort Cools miste op de avond van 12 maart 1793 zijn knecht Cornelis Jan Broekmans. Omdat hij maar niet kwam opdagen ging het hele gezin zoeken in het Diessens Broek. Bij hun perceel *Weygeschotten* lag een houtbosje waar hij de hele dag had gewerkt: musterd binden, uitdragen en op de kar laden. De volgende dag werd de 24 jarige knecht vlak bij 't boske gevonden: *dood ter aarde swaar geblesseert aan 't hoofd*. De Beekse chirurgijn Sebastiaan Rijken had het dode lichaam ten huize van de wed. Jan Broekmans gevisiteerd: *een contusie in het achterhoofd en verbrijzeld, door een swaar instrument toegebracht*. Het gerucht ging dat twee aankomende dienstbodes, de 15 jarige Hendrik van Laarhoven en de 11 jarige Petronella van der Meijs, van het geval wisten! Beiden werden stevig ondervraagd.

De laatste wist weinig naar voren te brengen. Een tweede knecht Hendrikus van der Meijs vertelde dat hij had helpen met musterd laden en niets van het ongeluk gezien had. Vader Cools met zijn 26 jarige zoon Jacobus werden ook aan de tand gevoeld. Jacobus vertelde dat hij tijdens een inspectie 's middags *geen ruzie of hevig verschil tussen de twee knechten* had gehoord. Nadat de kleine knecht met twee karren naar huis was, was Jacobus nog een kwartiertje gebleven. Na de laatste kar musterd had het knechtje gedacht dat zoon Cools knecht Broekmans misschien had weggestuurd! Half maart was Van der Meijs bij Cools uit de dienst vertrokken. Maar Cools antwoordde voor de schepenen dat zijn tijd slechts een half jaar bestreek en dat zijn tijd om was. Verder werden nog Diessenaar Peter de Brouwer, hij *was vlagge of strooisel aan het krabbe*, en twee mannen uit Moergestel ondervraagd. Lauran de Cort en Peter Verstede waren daar *pootsel aan het uitdoen*. De moord is nooit opgelost. Ruim een jaar later was Wilbort Cools wederom getuige. Maar nu van een heus compleet invasie-leger. Hij moet zijn ogen niet hebben kunnen geloven. Op 27 augustus 1794 was hij richting Weelde aan het jagen toen hij een gigantisch Frans leger onder aanvoering van generaal Pichegru over de stoffige wegen richting Poppel zag marcheren. IJlings reed hij naar Diessen om de schepenen in te lichten. Paniek was eigenlijk nauwelijks nodig geweest. Rustig stak het logge leger de Rovertse brug over en bereikte via Hilvarenbeek ons land. Zij zouden er ruim 19 jaar blijven....tot 1813. Ook zouden zij sporen uit die eerste dagen achterlaten. Op 13 september sloeg het leger van 30.000 man zijn kampement op tussen Diessen en de Biest. Bij de aanleg van het kanaal werden resten aangetroffen van dat kortstondige verblijf: vaatwerk, munten, wagenwielen en honderden hoefijzers.

Pieter Wijten werd eigenaar in 1804

Op 12 juni van dat jaar vond de deling van de goederen van Wilbort Cools in vier grote 'cavels' plaats. Tot de bezittingen hoorden o.a.: boerderijen op de Haghorst, in Haaren en in Diessen. Daar ook kregen de kinderen een winkel met leerlooierij. Dochter Maria Catharina kreeg allereerst vlak bij de kerk een *slegt huysje en hof en hofke*, dat bewoond werd door schoolmeester Adriaan de Bosson. Verder erfde zij de boerderij op *het Sprekeleind*, die zij weer verkocht in 1806. Tot slot verwierf zij de boerderij op den Heuvel met in totaal 24 percelen grond. Verder had zij 9 leningen uitstaan ter waarde van f 2200,- en een vordering op de gemeente Diessen, groot f 1100,-.

Maria Cools was op 14-10-1799 getrouwd met Pieter Wijten, die eerder gehuwd was met Petronella Hoeks uit Waalwijk. Pieter Wijten was op 14 december 1769 in Beek geboren. Hij was landbouwer, koopman, mouter, grutter en later bierbrouwer. Regelmatig verkocht hij publiek de opbrengsten van de boerderij op den Heuvel. Zoals op 3 juli 1805 hooigras: *het gras en nawey met de beeste niet af te tuyenen*. Een week later bracht hij rogge, boekweit, haver en spurrie publiek aan de man. Tijdens de grote Beekse dorpsbrand van 1792 leed hij enorme schade. Omdat hij de vermogendste was kreeg hij geen schadevergoeding van de dorpsbestuurders. Blijkens een rekening uit 1797 was hij ook paardenhandelaar, want hij verkocht toen 16 jonge paarden ter waarde van f 1171,-. Nadat hij in 1823 de boerderij op den Heuvel aan Wouther van Helvoirt verhuurd had, kreeg hij in 1827 toestemming om achter zijn huis een mouterij met bierbrouwerij te beginnen. Tot aan zijn dood in 1835 was hij gemeenteraadslid van Waalwijk.

Pieter en Maria kregen vijf kinderen, waarvan drie zonen bierbrouwer werden in Waalwijk. Zoon Henricus werd pastoor in Raamsdonkveer alwaar hij de parochiekerk bouwde. Oudste dochter Adriana Maria erfde de Diessense boerderij. Zij maakte haar testament op 29 oktober 1865 voor notaris Tijsmans te Waalwijk. Haar broer Willibrordus kreeg de boerderij (Jan van Helvoirt was de huurder), terwijl hij wethouder was in Waalwijk.

Oudste geschiedenis café/boerderij Van Helvoirt

De oudst bekende eigenaar van de beschreven boerderij is mr. Bartholomeus de Cort die in 1572 in Hilvarenbeek werd geboren. Hij was een zoon van Mr. Jan Jan Symons de Cort die getrouwd was met Henricxken Bartholomeus van Tuldel, dochter van de hoevenaar van de grote Esbeekse Tuldere Hoeve. Hij was secretaris en rentmeester van het kapittel en woonde aan de markt. Zijn zoon Bartholomeus werd daar notaris en secretaris en bewoonde het huis *de Sonne* op de hoek van het marktveld. Op 22 mei 1604 had hij tevens in bezit: *den hoef hen toebehoorende in huys, schuere, henne gronden, hoff, boomgart ende ackeren malcanderen aenliggende*. Het geheel was twintig loopsen groot liggende *in der prochie van Diessen ter plaetse genoempt in den Hoevel, ontrent der kercke aldaer tussen de gemeyn straete aende suyde syde en oostsyde*.

Deze rijke heer kreeg zeven kinderen. Zijn zoon mr. Henrik trouwde met Catharina Stevens. En via deze Catharina werd familie De Cort halfheer van Hilvarenbeek. Zoon Christiaan was de later bekende 'priester speculant'. Grote polderwerken op het Holsteinse Waddeneiland Nordstrand zouden hem, en ook andere familieleden, kapitalen kosten. Aanvankelijk erfde zijn dochter Jenneken het onroerend goed in Diessen, doch na haar overlijden ging het naar haar zuster Marie. Zij was geboren op 23 oktober 1605 en huwde mr. Cornelis Timmermans uit Arendonk. Hij had echter eerder al een onwettig kind bij Maria Petri Weijts.

Hij werd ook vermeld als leenman van de abdij van Echternach die in Diessen nog in totaal 10 lenen had ter grootte van 27 lopen. Hr. Timmermans bezat de *grote Vroonacker* (6½ lps.) en de *kleine Vroonacker* (2½ lps.), beide leenroerig aan de abt van Echternach. In 1626 was hij schepenklerk geworden in Arendonk, waar hij later notaris/secretaris werd. Hij overleed op 29 mei 1660. Marie investeerde samen met haar broer Johan en haar zus Jenneken liefst f 17.000,- in de reeds genoemde polderwerken. Zelf legde ze daar nog f 950,- bij. De boerderij in Diessen werd voortaan door Marie de Cort verhuurd. In 1680 was dat aan Jan Michielse. De verponding bedroeg 24:17:2 gulden, een van de hoogste in Diessen. Wellicht ligt Maria de Cort op Nordstrand begraven.

Zoon Jan, een van de zeven kinderen, erfde de Diessense boerderij met gronden. Hij was op 21 december 1674 getrouwd met bloedverwante Maria Buijcx uit Weelde. Zij kregen twee kinderen: Henrina en Marcus. Zij zouden de boerderij niet meer in bezit krijgen, want in 1710 werd die verkocht aan de kinderen van Laurens Cools. Kleinzoon Wilbort, kapitalist en invloedrijke Diessenaar, zou zelf zijn intrek nemen in het 'groot huis' op die prachtige locatie. Misschien was hij wel de bouwer van het pand zoals de oudere Diessenaren het gekend hebben voor de fatale sloop. En bij een fraai groot nieuw pand hoorden twee lindebomen pal voor de voordeur! Juist achter de hof van de boerderij werden bij de aanleg van de Maternusstraat enkele enorme brede grachtpartijen gedempt. Hoewel ze onderdeel waren van de *Heuvelse Loop* moeten ze ooit deel hebben uitgemaakt van een interessant omwaterd bouwwerk als een van de vroegste voorlopers van boerderij-café Van Helvoirt aan het aloude *Kercken Pleyntgen!*